

Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Saken gjelder: Ulovlig tildelingskriterium.

Innklagede gjennomførte en åpen anbudskonkurranse for anskaffelse av vaskeritjenester. Klager anførte at innklagede hadde brutt regelverket ved at tildelingskriteriet «Klima og miljø» var ulovlig utformet, ved at det gav innklagede en ubegrenset valgfrihet, at det manglet tilknytning til leveransen, og at transportavstand skulle vært hensyntatt. Klagers anførsler førte ikke frem.

Klagenemndas avgjørelse 19. mars 2026 i sak 2026/0178

Klager: Oteren Vask AS

Innklaget: Storfjord kommune

Klagenemndas medlemmer: Sverre Nyhus, Hanne Torkelsen og Wenche Sædal

Bakgrunn:

- (1) Storfjord kommune (heretter *innklagede*) kunngjorde 30. oktober 2025 en åpen anbudskonkurranse for anskaffelse av vaskeritjenester. Anskaffelsens verdi var estimert til 2,4 millioner kroner ekskl. mva. Kontraktens varighet var på fire år. Tilbudsfrist var 4. desember 2025.
- (2) I behovsbeskrivelsen var det angitt at tjenesten skulle omfatte vask av institusjonstøy, herunder dynetrekk, putevar, laken, stikklaken, håndklær, vaskekluter, pasienttøy, vask av arbeidstøy, og transport og logistikk som var henting og levering av tøy til og fra innklagedes tjenestesteder. Det var presisert at innklagede i utgangspunktet eide tekstilene, og at det kun var vaskeritjenester som skulle anskaffes.
- (3) Kontrakt skulle tildeles basert på kriteriene «Priser og kostnader», vektet 35 prosent, «Løsningsforslag», vektet 25 prosent, «Oppdragsspesifikk kompetanse», vektet 10 prosent, og «Klima og miljø», vektet 30 prosent. Under det sistnevnte kriteriet var det opplyst om at leverandørene skulle besvare «*spørsmål i de svarboksene som oppdragsgiver har opprettet*», at evalueringen bare ville bygge på besvarelsen i svarboksen, og at det ikke skulle vises til vedlegg. Kriteriet inneholdt kun en svarboks, som leverandørene skulle besvare med fritekst. Spørsmålet i svarboksen var:

«Beskriv hvordan klima- og miljømessige vurderinger i utførelsen av oppdraget ivaretas, blant annet med tanke på bruk av miljøstyringssystem og konkrete klima- og miljøtiltak i gjennomføringen, herunder:

- *Sertifisering*
- *Kjøretøyteknologi*
- *Miljøtiltak ifm vaskeprosessen*
- *Energiforbruk*

Postadresse:
Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:
Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

- *Andre relevante tiltak»*

- (4) Før tilbudsfristens utløp mottok innklagede tre tilbud, herunder fra Oteren Vask AS (heretter *klager*) og NorTekstil AS.
- (5) Den 5. januar 2026 ble leverandørene informert om at kontrakt var tildelt NorTekstil AS (heretter *valgte leverandør*).
- (6) Klager påklaget tildelingsbeslutningen den 16. januar 2026. Innklagede besvarte klagen den 19. januar 2026, og tok den ikke til følge.
- (7) Klagen ble brakt inn for Klagenemnda for offentlige anskaffelser den 27. januar 2026. Klagebehandling startet 28. januar 2026, jf. forskrift 15. november 2002 nr. 1288 om klagenemnd for offentlige anskaffelser (heretter *klagenemndsforskriften*) § 13 siste punktum.
- (8) Innklagede har bekreftet at kontraktsinngåelse avventes til klagenemnda har behandlet klagen, og saken er derfor gitt prioritert behandling.
- (9) Nemndsmøte i saken ble avholdt 18. mars 2026.

Anførsler:

Klager har i det vesentlige anført:

- (10) Innklagede har brutt regelverket ved å oppstille et ulovlig tildelingskriterium. Kriteriet «*Klima og miljø*» er svært vidt utformet, og legger opp til at innklagede kan vektlegge alle tenkelige klima- og miljøtiltak. Innklagede har dermed sikret seg et svært vidt skjønnsrom, som i stor grad åpner for favorisering og vilkårlighet. Når vurderingstemaet er så vidt og uklart, vil oppdragsgiver i praksis ikke få inn sammenlignbare tilbud. Leverandørene har dermed mulighet til å trekke frem utelukkende positive sider ved sine tilbud, og få uttelling for disse, uten å belyse ulemper, begrensninger eller svakheter. Tilbyderne vil kunne fokusere på vidt forskjellige egenskaper og tiltak, slik at tilbudene ikke lar seg sammenligne på en objektiv og etterprøvbar måte.
- (11) Videre har innklagede angitt sertifisering og kjøretøyteknologi som forhold det skal legges vekt på i tilbudene. Disse eksemplene viser at oppdragsgiver ikke har lagt opp til å premiere sterke og svake sider ved ytelsen. En sertifisering garanterer ikke for kvaliteten ved ytelsen. Begrunnelsen i resultatrapporten viser også at det faktisk er sertifisering i seg selv som er vektlagt i evalueringen. NVK-sertifisering er en virksomhetssertifisering som kun dokumenterer at leverandøren generelt oppfyller NVKs interne standarder for drift, hygiene og smittevern. Det gir ingen verifiserbar informasjon om hvordan leveransen i denne anskaffelsen faktisk vil gjennomføres. Innklagede premierer dermed leverandørens organisatoriske forhold.
- (12) For kjøretøyteknologi har innklagede utelukkende lagt opp til å premiere om den er god eller dårlig, uten at det er knyttet opp mot hvor mye kjøretøyene vil bli benyttet i utførelsen av tjenesten. Når det er opplagt at leverandørene vil være avhengig av å kjøre svært ulike strekninger for å utføre tjenesten, vil en direkte sammenligning av kjøretøyteknologi ikke gi informasjon om klima- og miljøpåvirkning ved det enkelte tilbud. Kriteriet er da ikke egnet til å identifisere det økonomisk mest fordelaktige tilbudet. Det er ingen insentiv til å oppgi kjøreavstand i tilbudet.

- (13) Valgte leverandør har ikke lokalt vaskeri, og transportetappen fra innklagedes lokasjoner til valgte leverandørs vaskeri tar nærmere to timer en vei. Klager har lokal tilhørighet. Når innklagede opplyser om at valgte leverandør har oppgitt tiltak for å kompensere for avstandene, som er vurdert som mer konkrete, omfattende og bedre enn klagers, synes ikke innklagede å ha hensyntatt at klager ikke har behov for å kompensere for avstander, på grunn av den lokale tilhørigheten. Valgte leverandør har fått full uttelling på miljøkriteriet, men det kan ikke utledes av begrunnelsen hva som kompenserer for klimagassutslipp knyttet til transport.
- (14) Feilen medfører at innklagede plikter å avlyse konkurransen. Et ulovlig tildelingskriterium vil uten videre medføre avlysningsplikt. Disse er helt sentrale for leverandørene både ved vurdering av om et tilbud skal inngis og ved utformingen av et konkret tilbud. Dette gjelder selv om kriteriet er vektet lavt og ikke har hatt noen reell betydning for den endelige evalueringen. I dette tilfellet foreligger det uansett en nærliggende faktisk mulighet for at feilen har fått innvirkning på konkurransen. Vurderingen må knytte seg til virkningen av det ulovlige tildelingskriteriet, og ikke til hvordan evalueringen ble gjennomført. Klager har det klart laveste klimautslippet knyttet til bruk av kjøretøy i kontraktsgjennomføringen, som følge av selskapets lokale tilhørighet. Dersom tildelingskriteriet hadde vært lovlig utformet, er det sannsynlig at klager hadde fått full uttelling, og øvrige leverandører uten lokal representasjon, skulle fått betydelig trekk. Simuleringene til innklagede er heller ikke treffende, og bygger på en forutsetning om at evalueringen er feil.

Innklagede har i det vesentlige anført:

- (15) Det bestrides at regelverket er brutt. Kriteriet «*Klima og miljø*» gir ikke en ubegrenset skjønnsfrihet. Det var tydelig angitt hvilke forhold som ville være relevante for vurderingen, slik at tilbyderne kunne fremheve sammenlignbare elementer knyttet til den konkrete leveransen. I tillegg kunne leverandørene fremheve andre relevante tiltak, som må forstås som relevante tiltak i tilknytning til klima- og miljømessige forhold ved gjennomføringen av oppdraget. Kriteriet åpnet dermed for fleksibilitet innenfor klart avgrensede rammer, og ga ikke tilbyderne ubegrenset frihet til å fremheve generelle positive sider ved tilbudet. Det la opp til en strukturert helhetsvurdering, og dermed ikke slik at innklagede fikk et ubegrenset skjønn.
- (16) Flere av de samme momentene er beskrevet i tilbudene, og det ble ikke stilt spørsmål om forståelsen av kriteriet i forkant av konkurransen. I forhold til sertifiseringer besvarte klager, og den tredje leverandøren, på dette punktet at de var i prosess med å bli sertifisert av Norske Vaskeriers Kvalitetstilsyn. Valgte leverandør opplyste om og la ved sertifikat på at tilnærmet hele deres produksjon skjer ved svanemerkede vaskerier, som dermed stiller strenge krav til behandling av tekstiler, kjemikaliebruk og energi- og vannforbruk. Klagers trekk på fem av totalt hundre poeng, skyldes at det for enkelte forhold, herunder kjøretøyteknologi, i begrenset grad var omtalt i tilbudet.
- (17) Et sertifisert miljøstyringssystem som for eksempel miljøfyrtårn ble ikke tillagt selvstendig avgjørende vekt i konkurransen. Det ble likevel gitt uttelling for hvordan miljøstyringssystemene skulle brukes i gjennomføringen av anskaffelsen. Som det fremgår av begrunnelsen, er det påpekt at klager ikke er miljøsertifisert, men at bruken av miljøstyringssystemet i gjennomføringen av kontrakten er beskrevet i deres tilbud, og det er gitt uttelling for dette i evalueringen.

- (18) Det forelå ingen plikt til å hensynta transportavstand i evalueringen av «*Klima og miljø*». Det ble vurdert om dette skulle inntas som et eksplisitt vurderingsmoment, men ble ansett uegnet i denne konkurransen. I markedet kan enkelte leverandører allerede ha etablerte transport- og distribusjonsruter i regionen, slik at leveransen kan gjennomføres med begrenset eller marginal økning i kjøring sammenlignet med eksisterende ruteopplegg. Da vil faktisk miljøbelastning knyttet til transport kunne være lav, selv om leverandøren geografisk ikke er lokalisert lokalt. Klager har heller ikke fremhevet sin lokale tilstedeværelse i sitt tilbud, slik at det kunne vært gitt uttelling for dette i evalueringen. Valgte leverandør har derimot levert en utfyllende og konkret redegjørelse for hvordan transport og gjennomføring av oppdraget skulle organiseres på en måte som også ivaretar klima- og miljøhensyn, herunder transportoptimalisering og reduksjon av miljøbelastning. Dette var det anledning til å vektlegge i evalueringen.
- (19) Hvis klagenemnda mot formodning skulle komme til at det foreligger feil ved tildelingskriteriet, har denne uansett ikke hatt betydning for konkurransens utfall. Det foreligger kun avlysningsplikt dersom det foreligger en feil som kan ha påvirket utfallet av konkurransen eller deltakerinteressen, og feilen ikke kan rettes på annen måte enn ved avlysning. Verken vurderingen av kjøretøyteknologi eller andre relevante tiltak enn de som konkret er fremhevet i tildelingskriteriet, har vært avgjørende for tildelingen. Simulerte beregninger viser at rangeringen ikke ville endret seg selv om klager hadde fått full uttelling på miljøkriteriet, og heller ikke dersom samtlige tilbud ble gitt full uttelling.

Klagenemndas vurdering:

- (20) Klager har deltatt i konkurransen, og har saklig klageinteresse, jf. forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 6. Klagen er rettidig. Konkurransen gjelder vaskeritjenester som er en tjenesteanskaffelse. Anskaffelsens verdi er estimert til 2,4 millioner kroner ekskl. mva. I tillegg til lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (heretter *loven*) følger anskaffelsen forskrift 12. august 2016 nr. 974 om offentlige anskaffelser (heretter *forskriften*) del I og del III, jf. forskriften §§ 5-1 og 5-3.
- (21) Slik klagenemnda oppfatter klager, gjelder klagen kun lovligheten av tildelingskriteriet «*Klima og miljø*», og ikke evalueringen av dette. Klagenemnda skal derfor ta stilling til om innklagede har brutt regelverket ved å oppstille et ulovlig tildelingskriterium.
- (22) Klagenemnda skal ikke vurdere om tildelingskriteriet er optimalt utformet, men om det er lovlig. Dette beror på om kriteriet oppfyller de kravene som gjelder for lovlige tildelingskriterier. Tildelingskriterier har til formål å identifisere det innklagede vurderer som det økonomisk mest fordelaktige tilbudet, se fortalen til direktiv 2014/4 EU premiss 89. Oppdragsgivere har et vidt skjønn ved fastsettelsen av tildelingskriterier, men må utforme kriteriene i henhold til kravene angitt i forskriften § 18-1. Blant annet er det stilt krav om at kriteriene må ha «*tilknytning til leveransen*» jf. (4), og at de ikke har en så skjønnspreget utforming at de «*gir oppdragsgiver en ubegrenset valgfrihet*», jf. (5). Kriteriene må også være utformet på en måte som ivaretar de grunnleggende prinsippene i loven § 4, herunder likebehandling, forutberegnelighet og etterprøvbarehet.
- (23) Det foreligger tilknytning når kriteriene legger opp til en vurdering av sterke og svake sider ved ytelsene som tilbys, se for eksempel klagenemndas avgjørelse i sak 2022/1921, avsnitt 37. Kriterier som kun legger opp til oppfyllelse av krav som enten er oppfylt eller ikke, er ikke egnet til å identifisere det økonomisk mest fordelaktige tilbudet, se klagenemndas avgjørelse i sak 2025/1675, avsnitt 26 med videre henvisning. Dersom

tildelingskriteriene tydelig angir hvilke opplysninger leverandørene skal gi, og dermed hvilke egenskaper ved tilbudene som skal evalueres, har ikke oppdragsgiver en ubegrenset valgfrihet, se klagenemndas avgjørelse i sak 2024/888, avsnitt 50 og 2020/947, avsnitt 31.

- (24) For å avgjøre om tildelingskriteriene oppfyller disse kravene, må konkurransegrunnlaget tolkes. Det avgjørende er hvordan konkurransegrunnlaget fremstår for rimelig opplyste og normalt påpasselige leverandører, se for eksempel Høyesteretts avgjørelse i HR-2022-1964-A Flage Maskin, avsnitt 50. Det må da tas utgangspunkt i en naturlig forståelse av ordlyden, men også andre momenter kan ha relevans i tolkningen, som for eksempel formålet med anskaffelsen, hva kontrakten går ut på, hvilke dokumentasjonskrav som er satt, samt sammenhengen mellom de ulike bestemmelsene i konkurransegrunnlaget.
- (25) Tildelingskriteriet «*Klima og miljø*» er gjengitt i sin helhet i avsnitt 3 i sakens bakgrunn. Av kriteriet fremgikk det at leverandørene skulle levere en beskrivelse, som skulle besvare hvordan klima- og miljømessige vurderinger i utførelsen av oppdraget skulle ivaretas. Beskrivelsen skulle blant annet inneholde «*bruk av miljøstyringssystem og konkrete klima- og miljøtiltak i gjennomføringen*». Det var også angitt fire eksempler, som var sertifisering, kjøretøyteknologi, miljøtiltak i forbindelse med vaskeprosessen og energiforbruk. Det var også angitt at andre relevante tiltak kunne inntas i besvarelsen.
- (26) Kriteriet legger opp til en bred og skjønnsmessig vurdering. Det var likevel klart for en rimelig opplyst og normalt påpasselig tilbyder at leverandørene skulle opplyse om forhold relatert til klima- og miljø. Kriteriet spesifiserte videre at dette var knyttet til utførelsen av oppdraget, herunder konkrete klima- og miljøtiltak i gjennomføringen. Den angitte listen med punkter var ikke uttømmende da det også kunne opplyses om andre relevante tiltak, men leverandørene kunne i hvert fall forvente å få positiv uttelling dersom det ble synliggjort positive klima- og miljøtiltak knyttet til disse punktene. Samtlige av punktene knytter seg til forhold direkte relevant for gjennomføringen. Tøyet som skal vaskes, skal transporteres, og hvilken kjøretøyteknologi som benyttes, sier noe om klima- og miljøutslipp ved gjennomføring av denne delen av oppdraget. Eventuelle miljøtiltak i forbindelse med vaskeprosessen og energiforbruk, sier noe om klima- og miljøutslipp ved gjennomføringen av selve vaskeritjenesten.
- (27) Et av de angitte punktene var «*Sertifisering*». Det var ikke presisert ytterligere, slik at enhver sertifisering relevant for klima- og miljø kunne være aktuell å opplyse om. Det må videre ha fremstått klart for en rimelig opplyst og normalt påpasselig tilbyder at det ikke var sertifiseringen i seg selv som ville gi uttelling i evalueringen, men hvilke opplysninger sertifiseringen gav om utførelsen og gjennomføringen av oppdraget, slik kriteriet presiserte.
- (28) Et annet av de angitte punktene var «*Kjøretøyteknologi*». Når kriteriet omhandler klima- og miljø, må det være klart for leverandørene at de leverandørene som kan tilby bruk av kjøretøy som benytter kjøretøyteknologi som er anerkjent som mer miljøvennlige, vil få uttelling på dette punktet. Til klagers innvending om at innklagede skulle ha hensyntatt transportavstand i tildelingskriteriet, bemerker klagenemnda at den nærmere utformingen av tildelingskriteriene ligger til oppdragsgivers innkjøpsfaglige skjønn. Leverandørene hadde også full anledning til å fremheve positive klima- og miljømessige tiltak i sine tilbud, som for eksempel lokal tilstedeværelse, under andre relevante tiltak.

- (29) Klagenemnda kan etter dette ikke se at tildelingskriteriet «*Klima og miljø*» er utformet i strid med kravene i forskriften. Det leverandørene skulle gi opplysninger om, og bli evaluert på, var tydelig angitt i tildelingskriteriet. Kriteriet gir dermed ikke innklagede en ubegrenset valgfrihet. Videre knytter samtlige forhold som er aktuelle å vurdere under kriteriet, seg til klima- og miljø i utførelsen av kontrakten. Hvordan leverandørene ivaretar dette underveis, vil si noe om sterke og svake sider ved tilbudene. Kriteriet har dermed klart en tilknytning til leveransen. Videre kan ikke klagenemnda, basert på det ovenstående, se at kriteriet ellers strider mot de grunnleggende prinsippene i loven § 4.
- (30) Klagers anførsel fører ikke frem.

Konklusjon:

Storfjord kommune har ikke brutt regelverket for offentlige anskaffelser.

For Klagenemnda for offentlige anskaffelser,

Hanne Torkelsen

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur